

БИБЛИОТЕКА

ВЕЛИКА ПЛАНА

Број

228

18. VII 2024.

Библиотека
"Радоје Домановић"
Велика Плана

Програм рада за 2025. годину

Јул, 2024.

Садржај

Увод.....	3
1. Радни и развојни циљеви.....	3
2. Радно време Библиотеке и цена услуга за кориснике	5
3. Набавка и обрада библиотечке грађе	6
4. Културно-образовни програм.....	7
4. 1. Програм за децу (предшколски и школски узраст до 15 година) и младе	7
4. 2. Програм за одрасле.....	8
5. Мрежа библиотека у општини	9
6. Рад Управног и Надзорног одбора	9
7. Надзор над стручним радом	9
8. Материјално и финансијско пословање	10
9. Инвестициона улагања, библиотечка и техничка опрема.....	11

Увод

Библиотечко-информациона делатност је од општег интереса за Републику Србију. Установе које обављају библиотечко-информациону делатност (библиотеке) оснивају се ради обезбеђивања услова за остваривање људских права на слободу изражавања, на стицање и коришћење знања. Библиотеке су у средишту развоја информационог друштва и од суштинског су значаја за пружање информација грађанима, за њихово усавршавање и индивидуални развој.

Библиотека „Радоје Домановић“ у Великој Плани као културни и информациони центар локалне заједнице своју делатност обавља пружањем библиотечких услуга и информација корисницима, обезбеђује најбржи и најквалитетнији приступ изворима знања и информација под једнаким условима, остваривање људских права у погледу слободе изражавања, стваралаштва, интелектуалних и других грађанских слобода, као и остваривање комуникације с другим грађанима и интелектуалним добрима у земљи и иностранству.

Поред своје основне библиотечко-информационе делатности (набавке, обраде, чувања и пласирања библиотечке грађе), Библиотека интензивно учествује у припреми разноврсних програма за различите корисничке групе и у реализацији свих културних манифестација које се традиционално организују на територији општине Велика Плана.

Библиотека у Великој Плани основана је 1949. године. Назив „Танасије Младеновић“ носила је до 1954, када је, Уредбом о забрани имена живих личности у називима институција, добила име које и данас носи – Библиотека „Радоје Домановић“. Као и већина библиотека у Србији, надовезала се на рад Читалишта, које је први пут, у једном документу нађеном у Историјском архиву Србије, поменуто 1891. године. Регистрована је у АПР-у (Решење БКУ 387/2023 од 7. 4. 2023) и у Регистрима Народне библиотеке Смедерево и Народне библиотеке Србије. Делатност Библиотеке одређују Закон о култури, Закон о библиотечко-информационој делатности, подзаконски акти који регулишу делатност библиотека, као и нормативни акти Библиотеке. Организација, начин рада и управљање ближе се уређују *Статутом* Библиотеке „Радоје Домановић“ Велика Плана, бр. 146 од 18. августа 2021. (у даљем тексту: Статут)

Библиотека се од 1981. године налази у наменски подигнутој згради, површине 849,3 m², што је, с обзиром на број становника општине, нешто мање од квадратуре коју предвиђа *Правилник о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности* („Сл. гласник РС“, број 39 од 30. априла 2013, у даљем тексту: Стандард), али још увек задовољава потребе.

Стручни рад Библиотеке организован је кроз одељења – Позајмно, Дечије, Одељење за обраду књиге, Завичајно одељење и Одељење за дигитализацију, као и фондове (монографске и серијске публикације, фонд научне књиге, завичајни фонд, некњижна грађа, фонд стране књиге). Библиотека нема огранке.

Пословање је компјутеризовано, Библиотека је у систему узајамне каталогизације COBISS.

У Библиотеци је запослено десет радника (в. д. директора, помоћник директора, уредник културних програма, пет библиотекара, књижничар и хигијеничар). Финансијско-рачуноводствене послове врши обрачунска служба Центра за културу „Масука“ у Великој Плани. Правно-административне послове обавља помоћник директора Библиотеке уз помоћ стручних служби Општине Велика Плана.

Основни развојни циљеви Библиотеке у 2025. години су:

- набавка нових библиотечко-информационих јединица и омогућавање приступа истим што већем броју корисника различитих категорија;
- развијање и унапређивање сарадње са корисницима и увођење нових, модернијих облика рада;
- дигитализовање завичајне грађе;
- реализовање културно-образовног програма за различите корисничке групе.

Програм рада за 2025. годину обухвата бројне активности на плану анимирања читалачке публике, популарисања књиге и читања, као и некњижне грађе, промовисања завичајног стваралаштва.

1. Радни и развојни циљеви

У остваривању општег интереса приоритетни циљеви Библиотеке „Радоје Домановић“ у 2025. години биће следећи:

- Прикупљање, обрада, заштита, чување, представљање и давање на коришћење библиотечко-информационе грађе и извора, као и стварање, размена, позајмица и дистрибуција информација које поседују друге установе, организације или удружења у земљи и иностранству, а у циљу ширења знања и слободног приступа информацијама.
- Редовна набавка књига, часописа, новина и другог библиотечног материјала који приближно одговарају броју, интересовањима, структури и потребама корисника, али и да задовољавају Стандард за јавне библиотеке у Републици Србији.
- Стручна и благовремена обрада библиотечке грађе у COBISS-у, активан унос првенствено фреквентног фонда, наставак уноса јединица затченог фонда и стварање што потпунијих и квалитетнијих инструмената информисања.
- Разноликост библиотечких услуга и подизање њиховог квалитета на виши ниво, што би се одразило на раст броја корисника и посета. У 2024. години очекује се упис око 1500 чланова и посета око 8.500 корисника. Основа за планирање пораста броја читалаца налази се у стручној и квалитетној набавци књига, услугама бесплатног коришћења интернета, лакшег претраживања фонда Библиотеке путем COBISS-а, као и у организовању пригодних културних програма намењених различитим корисничким групама.

- Посебан сегмент чиниће рад са најмлађим корисницима, децом предшколског узраста и ученицима основних школа. Окосницу рада чиниће упис нових чланова, помоћ корисницима при избору и издавање књига, организовање акције *Читалачка значка*, креативних радионица и других програма за децу.
- Пружање информација ученицима средњих школа о могућностима коришћења библиотечких услуга и начину функционисања установе;
- Сви стручни радници наставиће да, поред редовне обавезе – минималних шест сати на стручном усавршавању, што је *Законом о библиотечко-информационој делатности* („Службени гласник РС“, бр. 52/11 и 78/2021) утврђена обавеза, похађају програме, нарочито за учешће у систему узајамне каталогизације. Планирано је да Библиотека, у складу са могућностима, самостално организује један акредитовани семинар за библиотекаре и школске библиотекаре;
- Развијање културних потреба становништва – одржавање књижевних вечери, јавних предавања и трибина, промоција актуелних књижевних дела и завичајног стваралаштва, обележавање важних јубилеја, одржавање концерата и представа и организовање тематских изложби;
- Регистрација примерака старе и ретке књиге на територији општине Велика Плана, у складу са *Законом о старој и реткој библиотечној грађи* („Службени гласник РС“ бр. 52/11), а у сарадњи са Народном библиотеком Смедерево;
- Отпис дотрајале и неупотребљиве библиотечке грађе, према важећем Правилнику о инвентарисању, обради, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора, као и вођењу евиденције о библиотечко-информационој грађи и изворима („Службени гласник РС“, бр. 47/13);
- Осавремењивање рада Завичајног одељења, наставак дигитализације завичајне грађе. Дигитализација завичајне грађе у потпуности мења концепт приступа и начин коришћења књижне и некњижне грађе. Фонд Завичајног одељења биће доступан свим заинтересованим корисницима, почев од школског узраста до истраживача, те ће завичајни фонд на најквалитетнији начин служити као извор за многострука изучавања материјалне и духовне културе завичаја.

У остваривању радних и развојних циљева Библиотека ће сарађивати са Скупштином општине Велика Плана, са свим предузећима, установама и организацијама, са општинским, регионалним и републичким установама културе, Министарством културе и информисања, Народном библиотеком Смедерево (матичном библиотеком за Подунавски округ), Народном библиотеком Србије, са матичним и општинским библиотекама Србије, васпитно-образовним установама, издавачким кућама, медијима и уметничким удружењима.

2. Радно време Библиотеке и цена услуга за кориснике

Библиотека „Рadoје Домановић“ биће отворена за читаоце сваког радног дана од 8 до 19, а суботом од 8 до 12 часова.

Библиотека ће пружати услуге на основу редовно праћених потреба корисника.

О висини чланарине за 2024. годину одлучује Управни одбор Библиотеке.

На седници Управног одбора Библиотеке одржаној 18. 7. 2024. донета је Одлука да висина чланарине за 2024. годину износи 800,00 РСД на годишњем нивоу и 400,00 РСД на полугодишњем, као и да се у Библиотеци врши бесплатан упис корисника:

1. 4. фебруара – поводом Дана библиотеке;
2. 2. април – поводом Међународног дана књиге за децу за ученике основне и средње школе;
3. 30. април – поводом Дана општине;
4. 26. јула – поводом Вождових дана;
5. 8. новембра – поводом Светског дана просветних радника за све раднике у просвети;
6. 20. новембра – поводом Светског дана детета за ученике основних и средњих школа;
7. од 28. јула до 31. августа право на бесплатан упис имају сви ученици који разред заврше са одличним успехом.

Током читаве године право на бесплатан упис имају:

- предшколци и прваци;
- учесници манифестације Читалачка значка;
- корисници Центра за социјални рад;
- особе са посебним потребама и инвалидитетом;
- добровољни даваоци крви;
- појединци који доприносе развоју библиотечко-информационе делатности.

Овим би акцијама, као и одговарајућим културно-образовним програмом и радионицама за децу и омладину требало да се број чланова увећа.

Средства добијена чланарином првенствено се користе за куповину нових књига.

3. Набавка и обрада библиотечке грађе

Набавна политика као основни задатак планира се у складу са стандардима и темељи на добром познавању структуре корисника и анализи њихових потреба и интересовања. Редовном и промишљеном набавном политиком обезбеђује се континуирана и квалитетна попуна библиотечких фондова. Иако се код попуне фондова акценат ставља на пропорционалну набавку разноврсне библиотечке грађе, основу библиотечког фонда у Библиотеци „Радоје Домановић“, и у 2025. години представљаће монографске публикације.

Поред куповине средствима финансираним из буџета општине, књижни фонд ће се попуњавати и сопственим средствима, откупом Министарства културе, поклонима дародаваца, (локалним) обавезним примерком и разменом.

Библиотечки фонд јавне библиотеке треба да садржи: 40% белетристике, 30% литературе за децу и младе, 25% стручне и научно-популарне литературе и 5% референсне литературе. Минимални стандард за годишње обнављање фонда јавних библиотека је 5% у односу на почетни (минимални) фонд књига који свака јавна библиотека мора да има према броју становника општине, односно града и прописаних националних стандарда о минималном броју књига по становнику.

Предлог набавке књига и периодике у јавним библиотекама Републике Србије за 2024. годину, који је дала Народна библиотека Србије, прописује набавку 4.500 књига и 40 наслова периодике за јавне библиотеке IV категорије (за подручје од 35.000 до 60.000 становника), а у коју спада општина Велика Плана.

На набавку књига и периодике пресудно утичу буџетска средства које оснивач опредељује Библиотеци.

Обрада целокупне библиотечке грађе обављаће се уз поштовање законских прописа и међународних стандарда (класификација по *УДК систему* и обрада према *ISBD стандардима*). Вршиће се физичка обрада зрелог материјала, инвентарисање библиотечке грађе, каталогизација, класификација, израда библиотечких каталога и картотека, обрада текуће библиотечке грађе (монографске и серијске публикације, некњижна грађа) и старог, постојећег фонда у COBISS програму, као и штампање књиге инвентара. Библиотечка грађа биће потом укључена у одговарајуће фондове и збирке и спремна за коришћење.

Библиотека ће наставити са прикупљањем материјала за завичајни фонд. Све што је везано за издаваштво, сав материјал везан за активности установа улази у састав завичајне збирке. У том циљу, планиран је наставак сарадње је са новинско-издавачким предузећима, установама културе и другим институцијама (општински органи, школе, предузећа) као и са појединцима који чувају сву одговарајућу документацију, а која би допринела архивирању података о значајним ретроспективним и текућим догађајима на територији наше општине.

У циљу популаризације књиге и читања, током 2025. године биће постављени ормарићи са књигама испред Библиотеке, на Базену и у парку.

4. Културно-образовни програм

Реализовање културно-образовног програма у библиотечко-информационој делатности заузима значајно место како због популарисања читања и образовања, тако и због омогућавања да „сваком појединцу постану доступна многобројна и различита знања, идеје и мишљења”, чиме се развија и одржава демократско друштво (*Стандард*). У циљу задовољавања културних, научних и образовних потреба свих категорија становништва, „без обзира на расу, националност, старосно доба, пол, веру, језик, инвалидност, економски и радни статус и образовни ниво”, планиран је и културно-образовни програм који, у складу са цитираним *Стандардима*, обухвата трибине, промоције књига, предавања, позоришне представе, радионице, изложбе, филмске пројекције и концерте.

Садржај културно-образовног програма за 2025. годину подељен је, према старосној групи корисника, на програм за децу и младе и програм за одрасле, иако у неким случајевима извесни садржаји могу бити погодни за различите узрасте. С обзиром на неопходност сарадње са свим релевантним установама са територије наше општине, очекујемо учешће и подршку основних и средњих школа, Предшколске установе „Дечје царство”, Центра за културу „Масука”, али и различитих удружења и појединаца.

4. 1. Програм за децу (предшколски и школски узраст до 15 година) и младе

Један од важнијих циљева програма за децу је подстицање на што раније коришћење услуга библиотеке, како би благовремено, а у складу са узрастом и потребама, научила да на најприкладнији начин користе информационе изворе и библиотечко-информациону грађу. Како бисмо подстакли развијање читалачких навика најмлађих, планирано је организовање пригодних манифестација, креативних радионица, књижевних матинеа, представа, изложби и других активности везаних за популарисање књиге и знања.

Поводом *Светског дана књиге за децу*, (2. април), планирано је извођење представе за децу предшколског узраста.

Светски дан књиге и ауторских права, 23. април, биће обележен манифестацијом *Читалачка значка*, чији су учесници ученици од 2. до 8. разреда свих основних школа са територије наше општине. Читалачка значка за циљ има, поред подстицања редовног читања дела ван школског програма и упознавања са стваралаштвом реномираних, али и савремених писаца за децу, и неговање креативности на пољу лепоте писменог и ликовног изражавања.

Током летњег распуста, у равномерним интервалима, планиране су радионице за различите групе предшколаца.

За прву седмицу октобра, у оквиру обележавања *Дечије недеље*, планирана је традиционална посета предшколаца и ученика првог разреда. Том приликом ће им, након одгледане представе, бити подељене бесплатне чланске карте.

Такође су планиране и посете ученика прве године средњих школа како би се упознали са начином рада Библиотеке.

Ученици виших разреда основних школа, као и средњошколци, могу пратити промоције и предавања која су у вези са школским програмом, о чему ће бити, у сарадњи са школама, благовремено обавештавани.

4. 2. Програм за одрасле

Одрасли корисници имају различите захтеве и жеље, проистекле из разних ситуација с којима се срећу током школовања, рада и у личном животу. Стога културно-образовни програм треба да пружи подршку учењу током читавог живота, активностима локалне заједнице, задовољавању образовних и културних потреба, али и интересовања везаних за слободно време. Будући да је неопходно ићи у корак са актуелним дешавањима, Библиотека ће се тематски осврнути не само на значајне датуме српске и светске културне баштине, већ ће се бавити и промоцијама нових књига из различитих области уметности и знања. Планирано је освртање на следеће значајне моменте српске и светске културне историје: 200 година од рођења Ђуре Даничића, 150 година од рођења Арчибалда Рајса, 100 година од рођења Бранка В. Радичевића, 100 година од рођења Љубомира Тадића, 100 година од смрти Сергеја Јесењина, 90 година од рођења Љубомира Симовића, 90 година од рођења Данила Киша, 50 година од смрти Иве Андрића, 70 година од смрти Станислава Винавера, 140 година од рођења и 80 година од смрти Драгише Васића, 120 година од рођења Владана Деснице, 130 година од рођења Станислава Кракова, 80 година од смрти Милене Павловић Барили, 150 година од рођења Томаса Мана, 80 година краја Другог светског рата, 160 година од рођења Јована Цвијића, 150 година од рођења Карла Густава Јунга, 70 година од смрти Алберта Ајнштајна и 150 година од рођења Ханса Кристијана Андерсена.

Културни програм пропратиће *Дан Библиотеке*, (4. фебруар), као и завичајне манифестације *Дан општине* (30. април) и *У славу великог Војска* (26. јул), као и *Међународни дан матерњег језика*. И ове године Библиотека планира осврт на рад *завичајних стваралаца*, угледних уметника и научника, чиме би се спојио рад научног са радом завичајног одељења Библиотеке. Планиран је и научни скуп са тежиштем из области историје.

Јубилеји ће бити обележени изложбама и/или предавањима.

Програм за одрасле може бити мењан у складу са обавезама планираних гостију и биће накнадно усклађиван са интересовањима корисника услуга Библиотеке.

Библиотека ће за све програме благовремено штампати пратећи пропагандни материјал и настојаће да, у складу са финансијским могућностима, као издавач, подржи завичајно стваралаштво. Редовно ће обавештавати јавност о својим активностима путем друштвених мрежа Фејсбук и Инстаграм, као и преко свог веб-сајта и РТВ Плана.

5. Мрежа библиотека у општини

И у 2024. години планиран је наставак сарадње са библиотекама при месним заједницама и школским библиотекама, којима ћемо, по указаној потреби и у складу са могућностима, пружати стручну помоћ у раду и надаље богатити фондове ових библиотека, прослеђујући поклоњене нам књиге, чије наслове већ имамо у задовољавајућем броју. Највећи проблем у њиховом функционисању свакако је одсуство лица које би било задужено за стручно и континуирано вођење ових библиотека, што је за последицу имало вишегодишње осипање и запуштање фондова.

Планира се и одржавање акредитованог семинара за школске библиотекаре који би у нашој Библиотеци био организован уз подршку матичне библиотеке.

6. Рад Управног и Надзорног одбора

Управни одбор је орган управљања Библиотеком, а Надзорни одбор врши надзор над пословањем установе. Према Статуту Библиотеке, Управни одбор има пет чланова, од којих су три из реда оснивача, а два представници запослених у Библиотеци. Председника и чланове именује оснивач на период од четири године са могућношћу поновног именовања.

Надзорни одбор чине три члана, од којих су два представници оснивача, а један је из реда запослених. Председника и чланове надзорног одбора именује оснивач на период од четири године са могућношћу поновног именовања.

На састанцима Управног и Надзорног одбора одлучује се о пословању Библиотеке, усвајају се Програм рада, Извештај о раду и годишњи обрачун, одлучује се о коришћењу средстава, улагањима и набавци основних средстава и врше се и други послови предвиђени Статутом Библиотеке и Законом.

Управни и Надзорни одбор заседаће према потреби, на иницијативу директора Библиотеке.

7. Надзор над стручним радом

На основу члана 25. *Закона о библиотечко-информационој делатности* („Службени гласник РС“ бр. 52/11 и 78/2021) и *Упутства о начину вршења надзора над стручним радом у библиотекама* („Службени гласник РС“ бр. 7/13), као и према одредбама *Правилника о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности* („Службени гласник РС“ бр. 39/13), Народна библиотека Смедерево, матична за Подунавски округ надлежна је за вршење надзора над стручним радом Библиотеке „Радоје Домановић“ у Великој Плани.

Библиотека је дужна да матичној библиотеци, на њен захтев, достави податке потребне за обављање тог надзора, шаље *Програм рада* и *Извештај о раду*, као и да овлашћеном лицу омогући непосредни надзор. Начин вршења надзора над стручним радом, као поверени посао, уређује Народна библиотека Србије.

Стручним надзором обухватају се: статус Библиотеке, услови рада, прикупљање и чување библиотечке грађе, инвентарисање и обрада, врсте и начин вођења каталога, смештај библиотечких фондова, облици рада са корисницима, културна делатност, стручно усавршавање радника, библиотечка статистика и други стручни послови у библиотеци, иновације и достигнућа библиотеке у протеклом периоду, о чему се саставља записник и доставља свим инстанцама. Стручни надзор обавља се крајем године, мада је у току године могућ и ванредни надзор.

8. Материјално и финансијско пословање

Планирана средства за рад Библиотеке и реализацију програма обезбедиће се:

- Из буџета општине Велика Плана као оснивача Библиотеке, са највећим процентом потребних средстава;
- Од других уговорних партнера на основу Програма рада и Финансијског плана Библиотеке;
- Из сопствених прихода (чланарина корисника и продаја старе хартије), донација, поклона и из других извора у складу са Законом, односно Статутом.

Структура прихода и расхода Библиотеке исказује се у годишњем Извештају о финансијском пословању, као саставном делу годишњег Извештаја о раду.

И у 2024. години Библиотека ће настојати да писањем пројеката обезбеди одређене донације.

9. Инвестициона улагања, библиотечка и техничка опрема

Уколико се створе материјални услови, од инвестиционих улагања и набавке нове опреме, неопходно је и следеће:

- Адаптација пријемног пулта.
- Потребно је наставити започети процес набавке рачунарске опреме, у циљу интензивнијег коришћења електронског каталога COBISS, ширења спектра услуга за кориснике Библиотеке и ефикаснијег рада на одељењима.
- Набавка додатног намештаја, као и нових полица за Одељење стране књиге и Одељење дигитализације.
- Штампач чланских карата.
- Набавка климе за Дечје одељење и Фонд.
- Набавка интерактивног пулта и телевизора.
- Израда и постављање ормарића за књиге испред Библиотеке, у парку и на базену.

В. д. директора
Предраг Георгијев